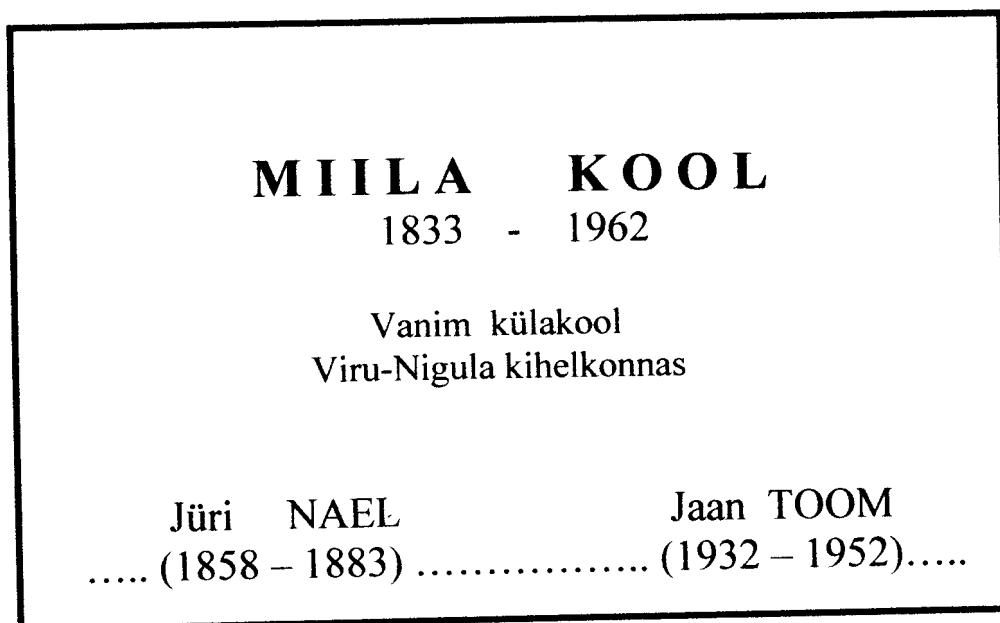

MÄLESTUSKIVI MIILA KÜLAKOOLILE

Esimesed teated talurahvakooli olemasolust Miilas pärinevad Viru-Nigula kihelkonna pastori Gustav Hasselblatti aruandest Eestimaa Konsistooriumile, milles märgitakse, et Põlula (Poll) mõisale kuulavas Miila külas õpetas Kangro Hansu Kustav 1833.a. lastele katekismust, piiblilugu, kirikulaulu ja lugemist. Sellele toetudes võib 1833. aastat lugeda **Viru-Nigula kihelkonnas vanima pidevalt tegutsenud talurahvakooli - Miila külakooli -** sünniaastaks.

Miila kool tegutses **alates 1833. kuni 1962. aastani**, mil ta suleti õpilaste vähesuse tõttu. Piirkonnas kooliharidust saavate laste arv (8 eluaastast kuni leerini) ülemöödunud sajandi II poolel ja möödunud sajandi I poolel kõikus 50 – 60 vahel, olles suurim aastatel 1865 – 1870, kui ulatus isegi üle 80 õpilase kooliaastal. Lapsi õpetas Miila koolis selle olemasolu jooksul kokku 18 õpetajat, kellest pikima tööstaaziga koolmeistriteks olid

Jüri NAEL (1858 – 1883) ja Jaan TOOM (1932 – 1952).

Ettepanek

Seoses sellega, et 2012.a. möödub 50 aastat Miila algkooli sulgemisest, vääriks Viru-Nigula kihelkonna esimese talurahvakooli asukoht tähistamist eelpool kujutatud lihtsa mälestustahvliga. See võiks asuda püramiidja kujuga kohalikku päritolu raudkivil endise koolimaja lähedal külatee ääres. Väarika kivi leiab lähikonnast ja kokkuleppele paigutuskoha suhtes saab arvatavasti ka maaomaniku ja endise koolimaja disaineri J.Jürnaga.

Soovitav oleks kivi ümber istutada kolm okaspuud (serbia kuusk, nulg ja torkav kuusk) meenutamaks kolme riigikorda (tsaari-Venemaa, Eesti Vabariik ja Nõukogude Eesti), mille tingimustes kool tegutses. Ühtlasi võiks samal tahvil jäädvustada kahe pikema teenistusajaga koolmeistri nimed, kelle panus kohaliku hariduse edendamiseks oli toekam.

Kuna ise pole enam suuteline sellise mälestuskivi püstitamiseks vanuse ja vahendite puudumise tõttu, palun Rägavere Vallavalitsusel koos Miila küla ärksamate elanikega kaaluda selle tähise rajamise otstarbekust ja võimaluse korral ka teostamist. Mälestustahvli avamise võiks paigutada 2012. aasta maikuu keskele tavapärasele õpilaste koolilõpu päevale, siis jääb küllaldaselt aega vastavateks ettevalmistustöödeks.

Lugupidamisega:

02.02.2012.
Võlumäel.

/ Ülo Sinisalu/

Sissejuhatuseks.

Kolmest kohalikust koolist, kus möödunud sajandi keskel sai oma kooliteed alustatud, oli Miila Algkool esimeseks ja, tagantjärele hinnangut andes, ka määravaks verstapostiks edasise elutee kujunemisel. Tundub, et suurte kogemuste ja keerulise elusaatusega koolmeister Jaan Toom suutis mingil kummalisel moel väikese poisipõnni alateadvusesse sokutada uudishimupisiku, mis aja jooksul kasvas ja arenes ning sundis teda järjest uusi teadmisi omandama ja tegevusi otsima.

Inimese tegevus vaatamata tema sisemistele valikuvõimalustele ja välistele piirangutele kulgeb kindlat ajarada mööda, kus juhuslikkuse ja ettemääratuse koostoime tulemusel jõutakse lõpuks tagasi oma eluringi lähtekohta. Mitte küll enam otse ja vahetult, vaid rohkem mõtetes ja meenutustes.

Kahjuks on inimese mälu piiratud ja lünklik, mistõttu oluliste pidepunktide vahele tegelikult toimunud sündmustekanga kudumine on tagantjärele raske, vahel isegi võimatu. Eriti siis, kui ka kirjalikud ülestähendused on lünklikud, oludest tingituna moonutatud või osaliselt isegi hävinud-hävitatud. Pealegi on iga inimene oma eripärade ja vaadetega, mis mõjutab tema maailmanägemust ja suhtumist toimunud sündmustesse. Erinevate nägemuste kokkusobitamine ja sündmustele ühise hinnangu andmine on vaearikas, vahel isegi võimatu tegevus, mis võib viia vaidluste ja vaenutsemiseni. Seepärast on järgnev kirjatükk mitte lopsakas ja värvikirev ajaviiteromaan, vaid rohkem kuiv ja kirjeldav faktidele ja ürikutele toetuv ajalooline ülevaade kohalikust hariduskorraldusest, kus kesksel kohal on Miila kooli kujunemise, arenemise ja hääbumise lugu.

Kool on kohaks, kus inimhakatis saab oma esmased teadmised ümbritseva maailma kohta ja ühtlasi algsed oskused suhtlemiseks ümbritseva maailmaga. Külakoolid olid pika aja jooksul ainukeseks kohaks, kus külalapsed õppisid kolme põhioskust – oskust lugeda, oskust kirjutada ja oskust arvutada. Lisaks kiiksid nad ka veidi kaugemale, õppides maadeteadust ja loodusteadust. Loomulikult saatis õppimist ajastule vastav ideoloogia oma konkreetsetes vormides nii vastavate kohustuslike õppeainete, eelkõige usuõpetuse, kui ka koolis toimuvate ühisürituste, eelkõige aktuste vahendusel. Miila kooli ajalugu, mis on osaliselt talletatud kooli ajalooraaamatu kaante vahele, annab sellest põgusa ülevaate. Kuid alati jääb esimene kool õpilasele meelde kui kodukool, kus arenes ja süvenes kodutunne. Seesama kodutunne, mis kasvas välja kodumajast ja kodutalust, laienes koduküla ja koduvalla piiridesse ning jõudis lõpuks välja kodumaa ja kodurahva mõistmiseni kodukeele vahendusel.

Inimene on eripärane bioloogiline olend, kes võib liikuda kolmes ajavormis: unistada tulevikust, tegutseda olevikus ja mäletada minevikku. Minevikumälestuste säilitamiseks ja edasiandmiseks tulevikku ta kasutab mitmesuguseid vahendeid, millest üheks püsivamaks ja ajahambale vastupidavamaks on osutunud kivist mälestus- ja meetutusmärgid. Kivist meenutusmärk on eelkäijate sõnumi kandja järgnevatele põlvkondadele.

Miila külakool esimese talurahvakoolina Viru-Nigula kihelkonnas väärrib märgistamist mälestuskiviga meenutamaks seda, et haridust hinnati Miila ja Kõrma külades kõrgelt ja oma kooli peeti vajalikuks juba ülemöödunud sajandi algusest alates. Aja karm hoovus peale II Maailmasõda hävitas küll olulisema osa nendest küladest, mis olid suuremate ja tähtsamatena ära märgitud Taani hindamiseraamatus juba 13. sajandil (tolleaegses Mahu kihelkonnas Maum ja Lemmun piiril mainitud Milola ja Korpywomais külad). Samuti on hoolimatu „elukunstniku“ käsi pühkinud maapinnalt koolimaja, kus veel 50 aastat tagasi said oma alghariduse küladesse allesjäänud perede lapsed, ja asemele ehitanud arhitektuurilise monstri. Kuna maotu ja näotu ehitis on rajatud vana koolimaja asemele ja pealegi põliseestlaste endisele pühapaigale – Hiiemäele, siis peegeldab see vaid uuseestlasest omaniku Jüri Jürna vaimuvaesust ja nürimeelsust. Seetõttu on Miila külakooli mälestuskivile isegi väarikamaks asukohaks Kase Sassi maakivist talli renoveerimisel rajatud uue külakeskuse esine plats, kui seda oleks olnud lagastatud ja risustatud uustaluniku „kunstipärane“ õu.

Wõlumäel

Ü.Sinisalu